

Smittsäkrad besättning gris 2021

- ett smittskyddsprogram för grisgårdar (Dnr 6.2.18-15309/2020) samt

Smittsäkrad besättning gris

- biosäkerhet vildsvinskontakter (Dnr 6.2.17-18860/2020)

Bakgrund

Smittsäkrad besättning gris är ett kontrollprogram som handlar om smittskydd på svenska grisgårdar och som startade 2016. Målet med programmet är att förebygga och minska risken att smitta förs in till grisgårdar, sprids inom gårdarna och från dessa. Genom att koppla förbättringsåtgärder till ersättningsnivåer vid skada, försäkringspremier och/eller villkor för livdjurshandel ökas motivationen ytterligare. Smittsäkrad besättning gris önskar samtidigt vara ett proaktivt program som utöver rutinarbetet även arbetar med aktuella smittskyddsfrågor. Genom utbildning är det möjligt att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan. Därmed förbättras smittskyddet och djurhälsan på besättningsnivå och i förlängningen även på ett nationellt plan. Smittsäkrad besättning gris fokuserar inte på ett enskilt smittämne utan jobbar i stället med att bryta smittvägar generellt. Programmet har två nivåer, ”Grund” och ”Spets”, och anslutning sker i flera steg, där både en egeninventering av smittskyddet på gård och ett uppföljningsbesök av veterinär ingår. Vid gårdsbesöket upprättas en åtgärdsplan för att höja smittskyddet. Denna görs gemensamt av djurhållare och veterinär. Anslutna gårdar får sedan regelbundna besök av veterinär. Programmet omfattar kontrollpunkter för bl.a. inköp och försäljning av djur, smittskydd inom gården, kontakt med andra besättningar, samt smittskyddsområdet innan ombyggnation. För den högre nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållaren.

Resultat

Även under 2021 har arbetet med programmet påverkats av pandemin. Vi har fortsatt erbjuda en digital smittskyddskurs i stället för en fysisk kurs. Den digitala kursen har delats upp på två tillfällen och har genomförts med ett lägre antal deltagare för att möjliggöra diskussion. Antalet utbildade djurhållare är nu uppe i 322. Syftet med kurserna är att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan, men också att väcka intresse och inspirera djurhållare till att dela med sig av sina erfarenheter.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80

De veterinärer som arbetar i programmet har alla genomgått en grundutbildning och ska sedan delta i kalibrering minst vart tredje år. Under 2021 utbildades tre nya veterinärer. Den planerade kalibreringsträffen för veterinärer genomfördes digitalt. Temat detta år var ”Kadaverhantering” och tog avstamp i det informationsmaterial som togs fram i samarbete med Svensk Lantbrukstjänst 2020. Träffen inleddes med en föreläsning av Hanna Nilsson från Svensk Lantbrukstjänst som redogjorde både för hur upphämtning sker och därefter vad som sker med det material som samlas in. Därefter delades veterinärerna in i grupper och fördelades ut i så kallade breakout-rooms. Gruppindelningen gjordes med syfte att få en blandning av ålder, kön och arbetsplats. Varje grupp hade även en representant från styrgruppen som ledde diskussionerna. Ett underlag för diskussion hade tagits fram utifrån frågeställningar som programmets veterinärer skickat in inför träffen. Avslutningsvis fick de olika grupperna redogöra för diskussionerna kring de olika frågeställningarna.

Arbetet med att utarbeta en ny status specifikt riktad mot biosäkerhetsåtgärder för vildsvinskontakter löper på enligt plan. Arbetet tar utgångspunkt i Kommissionens Genomförandeförordning (EU) 2021/605 av den 7 april 2021 om särskilda åtgärder för bekämpning av afrikansk svinpest. Vi vill med denna utveckling av programmet också öka kunskapen på gård kring specifika biosäkerhetsåtgärder som är av betydelse för att skydda besättningen mot introduktion av ASF vid tillfälle av smitta på vildsvin. Exempelvis har det avhållits tre webinarier riktade till grisproducenter, varav två i samarbete med ett annat informationsprojekt rörande Afrikansk Svinpest.

Kunskapen måste också spridas till gårdar som står utanför programmet och här är smittsäkra.se en viktig plattform för informationsspridning. En kunskapsbank särskilt riktad till grishållare med småskalig produktion har därför tagits fram.

Diskussion

Sedan programstart har en av målsättningarna för programmet varit att höja biosäkerheten på de svenska grisgårdarna. Vi kan se att besättningarna rör sig mellan olika nivåer, men med en ökning av andelen besättningar som går från status med anmärkning mot status utan anmärkning. Det sker även en förflyttning från nivå Grund till Spets. Under 2021 påbörjades ett större arbete med att utvärdera programmets effekter. Ett arbete som kommer att fortsätta även under 2022.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjellkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjellkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80